SHOOT-OUT: WELKE APS-C CAMERA IS DE BESTE?

P. 30

ZOOM.NL

ONTWIKKEL JEZELF ALS FOTOGRAAF

CONCERT-FOTOGRAFIE
VANG DE EMOTIE

VERVANG DE LUCHT IN EEN LANDSCHAP
EENVOUDIG IN PHOTOSHOP!

REGEL ZELF JE EERSTE SHOOT
ZO BOUW JE AAN EEN PORTFOLIO

EXPERTCURSUS
PORTRET
BIJ BIJZONDER LICHT

DOE MEE!
FOTO-WEDSTRIJD
ZWART-WIT
PAGINA 54

BASISCURSUS
ARCHITECTUUR-FOTOGRAFIE
BEHEERS HET LIJNENSPEL

FOTO'S MAKEN IN DE BERGEN
LEER DE NATUUR KENNEN

€ 7,50 · MAART 2020
RE SHIFT 02003

Waterpas in het juiste licht

Architectuur fotografie

Architectuur is een dankbaar onderwerp om te fotograferen. Een architect is een creatieve persoon die heeft geprobeerd een zo mooi mogelijk gebouw te ontwerpen. Dit gebouw is echter vooral gemaakt om van alle kanten te bekijken of doorheen te lopen. Aan de fotograaf de taak om de voordeligste hoek, het mooiste standpunt en het meest verrassende lijnenspel te vinden om het geheel in beeld te brengen.

TEKST JEROEN JAZET

HET LICHT OP EEN GEBOUW IS ESSENTIEEL VOOR HET SLAGEN VAN DE FOTO

Mooie reflectie van het gebouw. Ook het tijdstip is zeer goed gekozen, met een paarse lucht tegen de gele verlichting.
ELLEN VAN DEN DOEL, ELLEND.ZOOM.NL
NIKON Z 6 · ISO 100 · F 8 · 86 SEC · 17 MM

Vaak wordt architectuurfotografie als een technisch genre gezien. En inderdaad: je dient goed te letten op contrasten, perspectivische vertekening en scherpte. Maar in essentie is het fotograferen van architectuur een kwestie van goed kijken. Het object dat je fotografeert, is driedimensionaal en dus van alle kanten te fotograferen. Het is daarom onmogelijk om binnen een paar minuten een goed doordachte architectuurfoto te maken. Loop eerst uitgebreid om je onderwerp heen en bekijk het van alle kanten. Maak met je smartphone diverse snapshots om de standpunten naderhand goed met elkaar te kunnen vergelijken. Ga ook door je knieën, klim op trappen en hekken, probeer ongewone standpunten uit.

Dit alles doe je zonder je camera. Als je die al in vol ornaat op je statief bij je hebt, beperkt deze je in je bewegingsvrijheid. Als je rond bent, ga je analyseren wat de mooiste hoek is. 'Mooi' is in dit verband afhankelijk van een aantal factoren.

Licht

Allereerst is het licht op een gebouw essentieel voor het slagen van de foto. Dit is tegelijkertijd een factor waar je ter plekke weinig aan kunt beïnvloeden. De zon komt nu eenmaal op in het oosten en trekt via het zuiden naar het westen. Staat je gebouw op het noorden, dan zal een foto op een zonnige dag lastig worden. Gelukkig houden architecten hier ook rekening mee en situeren ze hun ontwerpen indien mogelijk met de voorkant naar het zuiden. Als je van tevoren weet welk gebouw je gaat fotograferen, kun je thuis al met behulp van Google Earth de ligging bepalen. Bevindt het gebouw zich op het zuidwesten, dan kun je beter later op de dag je foto maken; als het gebouw op het oosten ligt, moet je vooral 's ochtends vroeg ter plekke zijn.
Daarnaast houd je als architectuurfotograaf natuurlijk altijd het actuele weer in de gaten. Regent het, dan is er nooit een mooi beeld te maken. Je camera en objectief worden nat, en door de druppels ontstaat een soort mist tussen jou en het gebouw. Bovendien is een nat gebouw meestal erg lelijk om te zien. De keus voor bewolkt of zonnig weer kun je wél bewust maken. Zonnig weer houdt meestal zogenaamd 'technisch weer' in, zoals architectuurfotografen dat noemen. Het zorgt voor harde schaduwen, hoge contrasten en een scherp lijnenspel. Als dit bij een gebouw past, is het prima. Soms is het echter mooier om een zachte verlichting – lees: een bewolkte hemel – te gebruiken. Hierdoor krijg je een genuanceerder beeld. Met name architectuurfoto's waarbij geen lucht in beeld staat, werken goed met een bewolkte, zachte verlichting. In de meeste gevallen is het toch optimaal om een zonnige dag en een gebouw op het zuiden te hebben.

1 Station Luik, een prachtig ontwerp van de Spaanse architect Calatrava, is hier prachtig in het zonlicht gefotografeerd, waardoor er nog meer lagen in het beeld ontstaan.
MARTIEN VAN DUREN, MARTIENVANDUREN.ZOOM.NL
CANON 6D · ISO 100 · F 20 · SAMENVOEGING VAN MEERDERE OPNAMES · 40 MM

2 Soms is het een object buiten het gebouw dat de foto maakt, zoals hier het rode kunstwerk tussen twee gebouwen in.
MAIKEL CLAASSEN, MAIKELCLAASSENFOTOGRAFIE.ZOOM.NL
CANON 5D III · ISO 320 · F 2,8 · 1/160 SEC · 24 MM

3 Soms is het mooi een beeld te draaien, zodat het nóg abstracter oogt. Dit doet denken aan de kunstenaar Escher.
MARLOU NIJPELS, COLOURBEX.ZOOM.NL
NIKON D610 · ISO 250 · F 9 · 1/13 SEC · 15 MM

Op pad

Nadat je alle voorbereidende werkzaamheden achter de rug hebt, is het tijd om op pad te gaan. Wat neem je dan mee als architectuurfotograaf? Uiteraard je camera, voorzien van een groothoekobjectief. Veel architectuurfotografen hebben een 14, 15 of 16mm-objectief. Hiermee kun je dicht bij een gebouw komen en toch nog alles op de foto krijgen. Met name bij interieurarchitectuur is het handig zoveel mogelijk groothoek te gebruiken. Het lijnenspel komt nóg beter uit en de suggestie van ruimte zet je er ook mee aan. Verder is een goed statief onontbeerlijk. Allereerst zorgt een statief voor rust in het proces. Als je camera eenmaal op zijn statief staat, kun je in alle rust, en zonder dat je standpunt verandert, verdere keuzes maken. Zo kun je het onderwerp recht, of beter gezegd waterpas, zetten. Het is in 99 procent van de gevallen zo dat een gebouw waterpas staat (die ene procent is de Toren van Pisa). Als je de camera eveneens waterpas zet, zullen er nooit lijnen

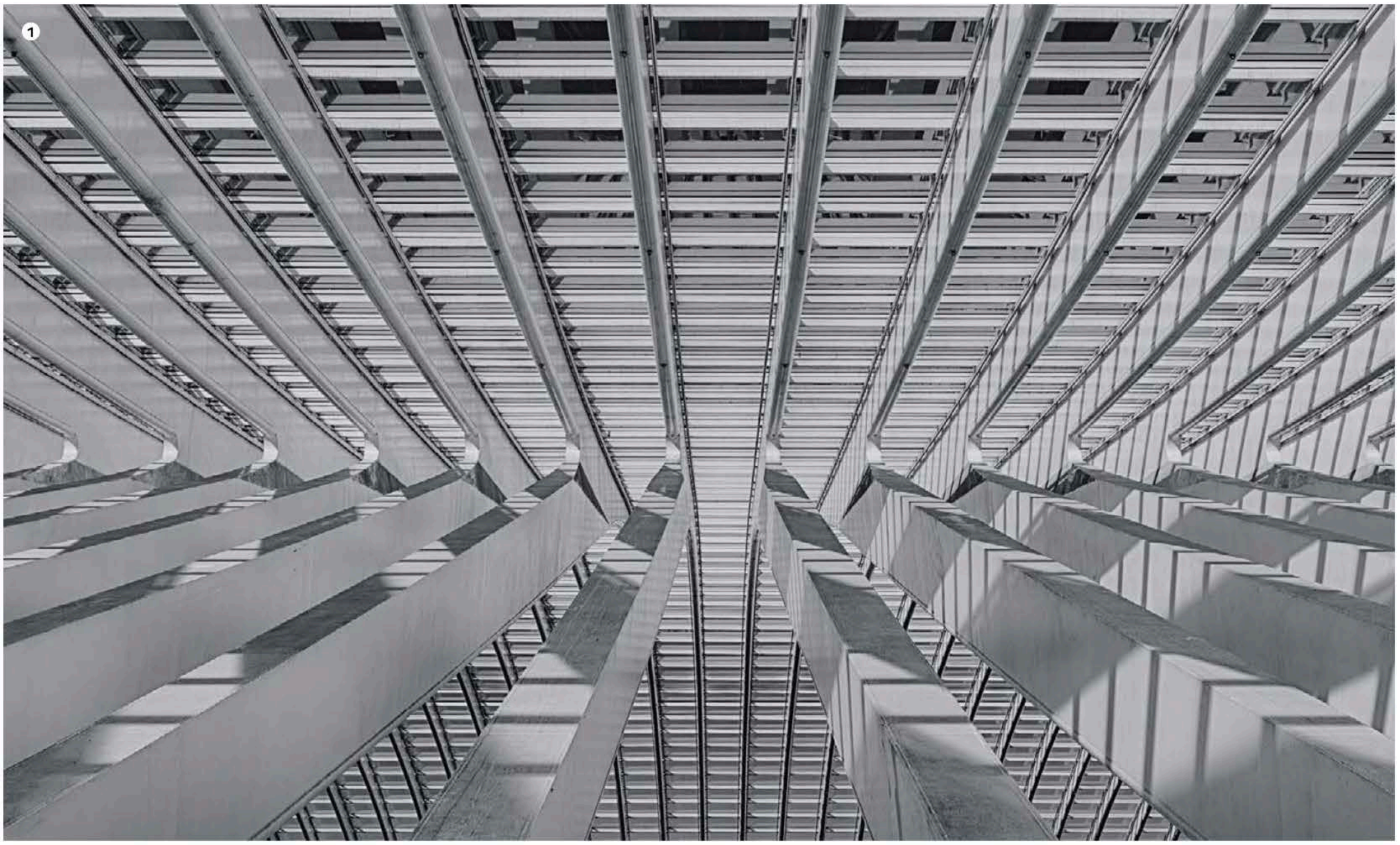

LEZERSTIP

Sluitertijd

Door gebruik te maken van een lange sluitertijd ontstaat er rust in de lucht waardoor de aandacht uit gaat naar het gebouw.

ELLEN VAN DEN DOEL
ELLEND.ZOOM.NL

DE MOEILIJKE EN ‘OUDER-WETSE’ MANIER IS WERKEN MET EEN TILT/SHIFTOBJECTIEF

kunnen ‘weglopen’, zoals ze dat noemen. Dat weglopen is in feite perspectivische vertekening: het scheeflopen van lijnen van de camera af. Houd je de camera omhoog, dan zullen de lijnen naar binnen vallen, en als je de camera omlaag richt, vallen ze naar buiten.

Het grote probleem is dat een gebouw vaak zó hoog is dat het niet helemaal op de foto past als de camera waterpas is opgesteld. Zet in dat geval sowieso je statief zo hoog mogelijk op z’n poten. Dan heb je in ieder geval de maximale waterpas-hoogte bereikt. Daarna kun je twee dingen doen: de makkelijke en de moeilijke manier.

De makkelijke manier is toch je camera omhoog richten, waardoor de lijnen toch weglopen. Stap twee die hierbij hoort, is het rechtzetten van je beeld in de nabewerking. De software van bijvoorbeeld Adobe is tegenwoordig zó goed dat dit heel nauwkeurig kan. Het nadeel hiervan is dat je niet de totale resolutie van je sensor gebruikt. Je krijgt namelijk tijdens de opname en de afwerking snijafval. Je moet tijdens de opname iets verder van het gebouw af gaan staan om ruimte te hebben om je beeld te draaien. In de nabewerking ga je nog iets croppen, omdat je het beeld scheef zet. Al met al valt er al gauw 10 tot 20 procent van je beeld af: zonde.

De moeilijke en ‘ouderwetse’ manier is werken met een tilt/shiftobjectief. Dit is

1
OMDAT EEN GEBOUW ALTIJD STILSTAAT, KUN JE NAAR HARTENLUST VARIËREN MET DE BELICHTING.

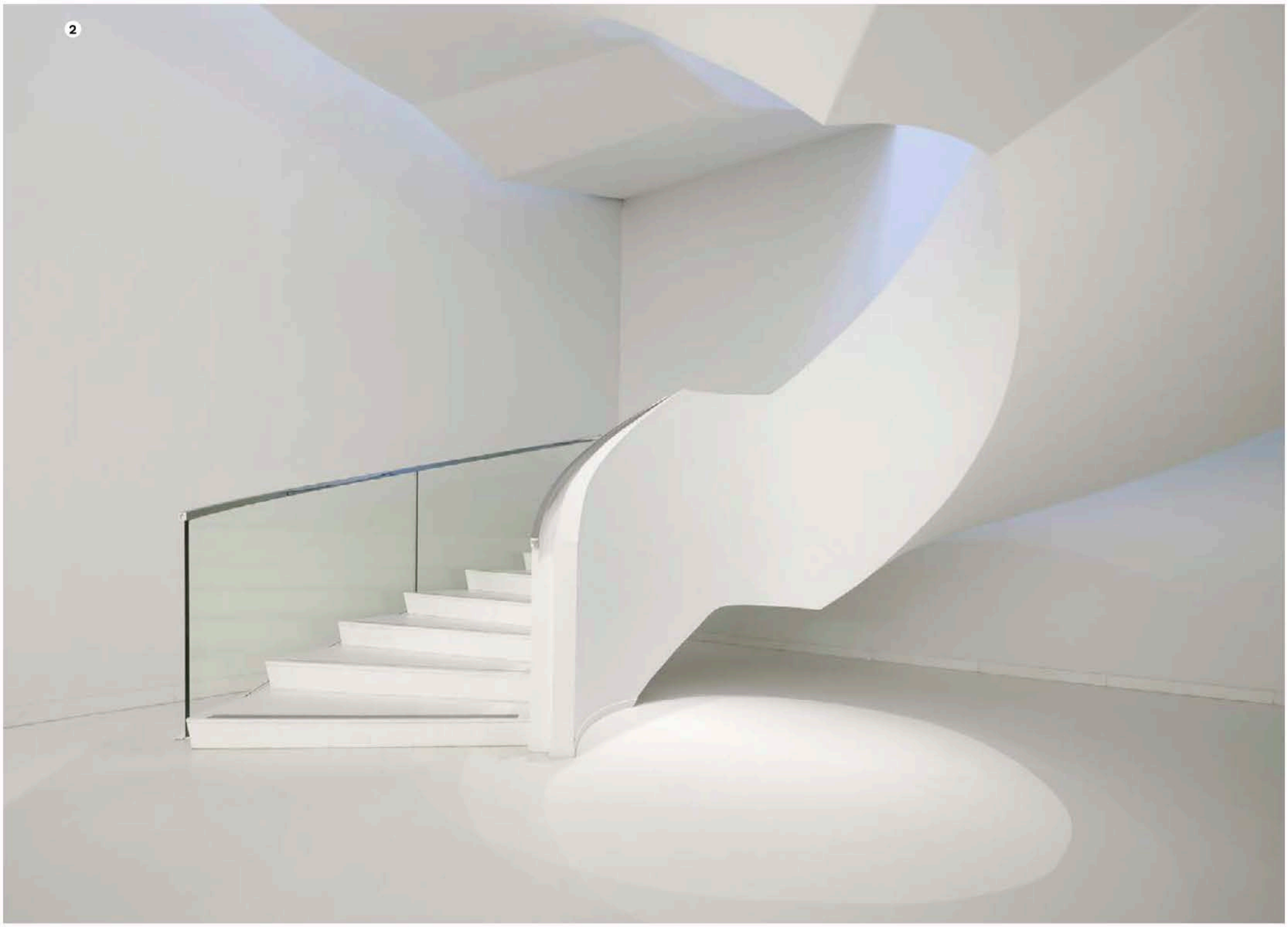

LEZERSTIP

Musea

Wil je in een museum fotograferen, maak dan afspraken over het gebruik van een statief. Dit mag niet altijd zonder overleg.

COR VAN DER VEEN
CORVEE1R.ZOOM.NL

Valkuil bij hdr

→ Een valkuil bij hdr is het te veel comprimeren van je tinten. Hierdoor wordt zowel zwart als wit een grijze soep. Dit was een tijdje in de mode, met name bij urbex-fotografen, maar over het algemeen werkt hdr het beste als je niet ziet dat het hdr is.

1 De man onder in beeld trekt gelijk de aandacht. Verder is het beeld bewust sober gehouden.
CUNO DE BRUIN, CUNODB.ZOOM.NL
SONY A7 III · ISO 1600 · F 6,3 · 1/200 SEC · 16 MM

2 Een minimalistische foto van een totaal wit interieur levert een verrassend strak beeld op.
COR VAN DER VEEN, CORVEE1R.ZOOM.NL
NIKON D4S · ISO 100 · F 8 · 1 SEC · 14 MM

een objectief dat je kunt 'tilten' (naar voren en naar achteren kantelen) om het scherptevlak te beïnvloeden, en kunt 'shiften' (naar boven en onderen schuiven) om de uitsnede aan te passen. Dat laatste is interessant voor architectuurfotografen. Stel dat je onderwerp aan de bovenkant deels buiten het beeld valt met een waterpas-opstelling. Schuif het tilt/shift-objectief omhoog, zodat het gebouw er wél helemaal op staat. Het resultaat: het hele gebouw op de foto zonder vertekening. Nadeel van deze methode is wel dat je een speciaal, prijzig objectief nodig hebt om te kunnen shiften. Bovendien vergt het de nodige oefening om ermee vertrouwd te raken.

Hdr

Een tweede voordeel van het werken op statief is dat je in hdr ('high dynamic range') kunt schieten. De contrasten rijzen namelijk al snel de pan uit bij architectuur, vooral door verlichting of invallend zonlicht. Je moet dan kiezen of je de lichte of juist de donkere partijen goed belicht. Met hdr-fotografie hoef je niet meer te kiezen. Je neemt alle tinten op met behulp van verschillende belichtingen en voegt ze later samen tot een acceptabel totaalbeeld. Wil je hier meer over leren volg dan onze cursus 'Starten met 'HDR op **www.zoomacademy.nl**. Architectuur is typisch 'slow photography'. Je hebt dus alle tijd om een uitgebreide hdr-opname te maken. Schiet bijvoorbeeld negen beelden in plaats van één. Je maakt dan een belichtingstrapje van min 4 tot plus 4 stops ten opzichte van de meting, met intervallen van één stop. Eén stop staat daarbij voor een verdubbeling (+1 stop) respectievelijk halvering (-1 stop) van de sluitertijd. Wellicht vind je negen opnames wat te veel, maar je kunt er na de tijd altijd

nog beelden uit halen.
Op veel camera's zit een zogenaamde bracketing-knop, waarmee je makkelijk de waardes kunt instellen. In combinatie met de zelfontspanner maakt de camera elke keer de hele reeks opnames, waardoor je er bijna niet meer over hoeft na te denken en er nooit een vergeet. Op de computer voeg je de beelden dan samen in Lightroom of een extern programma als Photomatix.

Lange sluitertijden

De derde reden om van statief te werken, is de mogelijkheid om lange sluitertijden te gebruiken. Omdat een gebouw altijd stilstaat, kun je naar hartenlust variëren met de belichting. Je gevoeligheid kan lekker laag (iso 100), je diafragma kan ergens in het midden voor optimale scherpte, en je sluitertijd pas je op deze twee waardes aan. Vaak kom je dan uit op een belichtingstijd van één of meerdere seconden. Helemaal niet erg als je vanaf statief werkt. De laatste beweging haal je uit je beeld door de zelfontspanner te gebruiken, de optie 'mirror up' in te schakelen bij een spiegelreflex (daarmee wordt de spiegel alvast opgeklapt vóór de opname, om trillingen te voorkomen) of een losse draadontspanner aan je camera te koppelen. Check je gemaakte beeld altijd door er 100% op in te zoomen. Zie je toch nog beweging? Zet je statief lager, bescherm

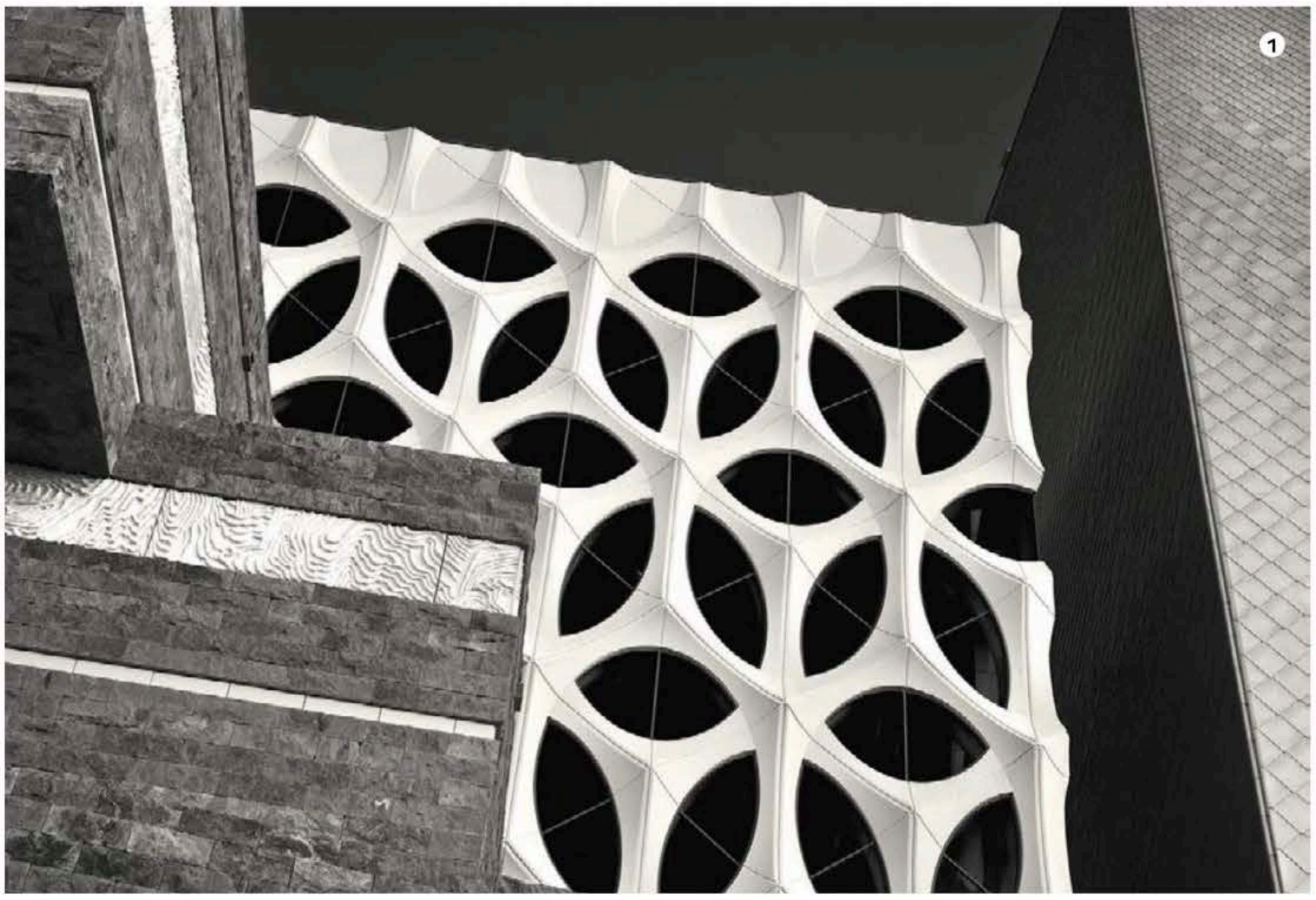
1

2

Locaties

→ In Nederland en België zijn veel locaties te vinden waar je blij van wordt als architectuurfotograaf. Het station van Luik, ontworpen door de beroemde architect Calatrava, is een goed voorbeeld. Vanuit elke hoek heb je een ander spectaculair uitzicht op de Belgische boemeltjes. Sowieso zijn stations een dankbaar onderwerp. Op Rotterdam Centraal, Utrecht, Arnhem en bij de achteruitgang van Barneveld-Noord (tijdens het 'blauwe uurtje') schiet je gegarandeerd raak. In Amsterdam is het filmmuseum Eye erg interessant, in Rotterdam de Kop van Zuid. Naast De Zwaan, de brug van architect Ben van Berkel, staat hier De Rotterdam van Rem Koolhaas: strakke vormen met een twist. Almere heeft een mooi havengebied met een golvend appartementencomplex in aluminium: The Wave. Naast moderne architectuur zijn natuurlijk ook veel historische gebouwen een lust voor het oog. Probeer bij toeristische trekpleisters buiten de gebaande paden te treden.
Wie liever binnen fotografeert, moet wat meer moeite doen. Als je het vooraf vraagt, mag je vaak wel even in een schouwburg, zoals De Stoep in Spijkenisse of Orpheus in Apeldoorn. In Amersfoort en Arnhem zijn moderne, ruim opgezette bibliotheken die de moeite waard zijn om te fotograferen. Heb je gelegenheid om naar het buitenland te gaan, denk dan vooral aan het Guggenheim Museum in Bilbao of the City of Arts and Sciences in Valencia.
Ook voor zogenaamde urbex-fotografie moet je meer moeite doen. De locaties worden door urbex-fotografen angstvallig onder de pet gehouden om het exclusief te houden. Ga bij een urbex-forum op internet en je rolt er snel in. Ga in geen geval alleen op pad: urbex-locaties zijn vaak vervallen, instabiel en gevaarlijk.

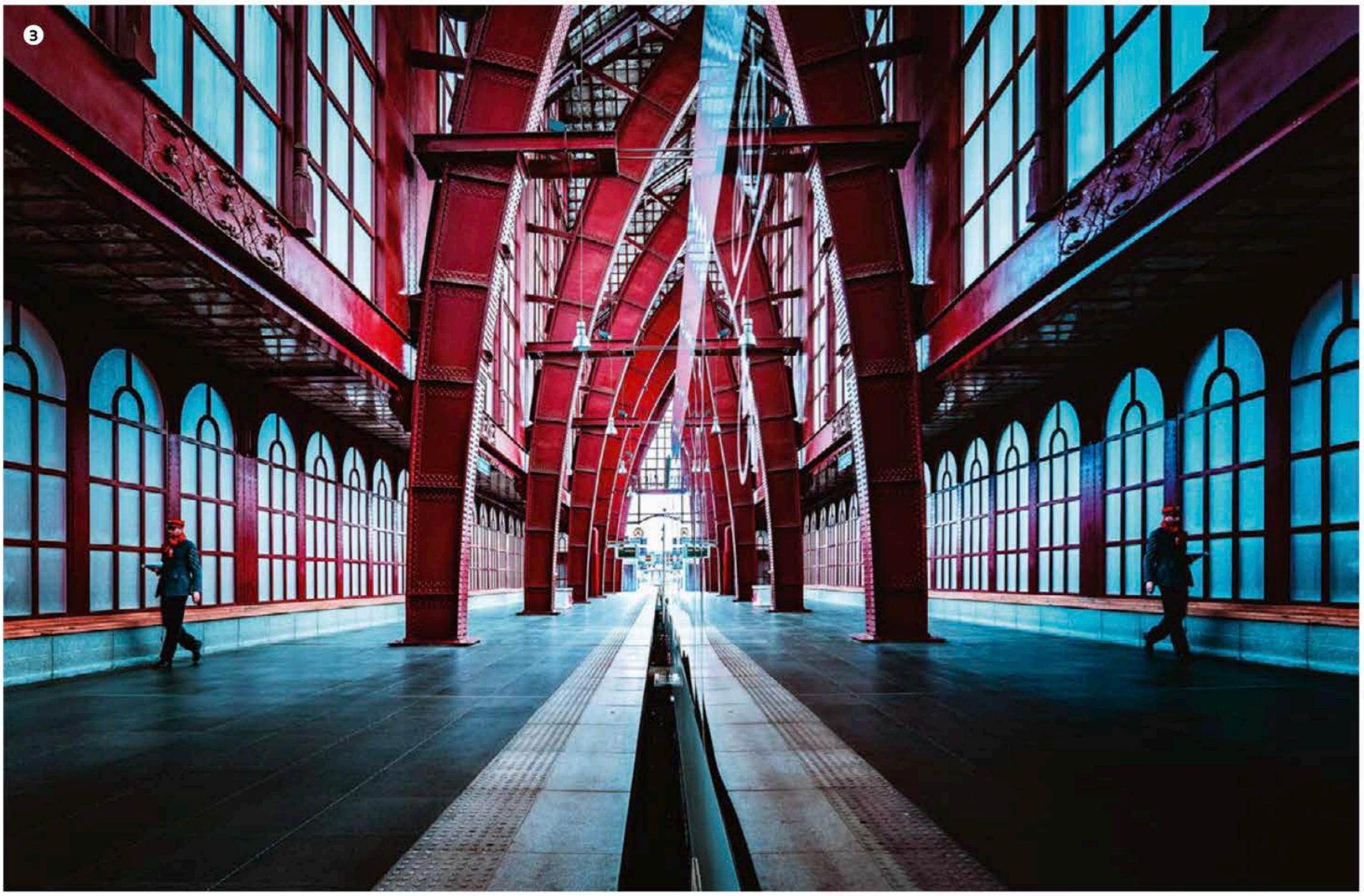

de camera tegen zijwaartse wind door ervoor te gaan staan of verzwaar de boel met stenen. Het gebouw loopt immers niet weg. Sommige fotografen gebruiken een paraplu tegen zijwind.
Een veelvoorkomend probleem bij lange sluitertijden in combinatie met hdr zijn bewegende objecten zoals bomen, vlaggen en dergelijke. Die staan op elke individuele opname anders, en dus zal de software problemen hebben die over elkaar te leggen. Houd hier rekening mee bij de opname, maar kap nooit bomen en strijk geen vlaggen speciaal voor de foto.

Filters

Er zijn diverse filters geschikt voor de architectuurfotograaf. Voor buitenfoto's is met name het polarisatiefilter een gouden greep. Draai het in een bepaalde hoek voor je objectief en je kunt lichtreflecties makkelijk wegfilteren. Bij water- en ruitreflecties zie je dit het duidelijkst terug, maar ook reflecties op bladeren aan een boom worden keurig weggewerkt. Door de reflectievermindering krijg je ook veel meer verzadiging in je foto's. Een zeer bruikbaar filter dus voor de architectuurfotograaf.
Pas wel op dat je het filter niet met te veel groothoek gebruikt in combinatie met blauwe luchten. Het filter werkt namelijk meer in de ene richting dan in de andere. Dus met een sterk groothoekobjectief kan het zijn dat het filter alleen in het midden van het beeld zichtbaar is. Je ziet dan dus verloop van licht (ongefilterd) naar donker (gepolariseerd). Het filter neemt ook een paar stops licht weg, waardoor je sluitertijd langer wordt.

Verduisteringsgordijn

Een tweede bruikbaar filter voor de architectuurfotograaf is het ND-filter, waarbij ND voor 'neutral density' staat. Dit filter wordt ook wel grijsfilter genoemd. Zulke filters werken als verduisteringsgordijn voor je objectief, want ze nemen licht weg. Je kunt bij aanschaf kiezen hoeveel stops licht het filter moet tegenhouden: 1, 2, 3, 5, 10 of zelfs 16 stops. Meest gebruikt is de 10stops-versie. Als je sluitertijd zonder filter 1/30 seconde is, ga je met het filter erop ineens naar 30 seconden.
Wat kun je daarmee? Met een belichtingstijd van 30 seconden (of nog veel langer) worden bewegende onderwerpen wazig. Wolken bewegen in beeld; water krijgt een soort zijdeachtige vervaging. Dit zorgt voor cleane, trendy architectuurfoto's.
Andere toepassing: als ergens veel mensen rondlopen, kun je die laten verdwijnen door een paar minuten te belichten met een ND-filter op je lens. Handig op stations en vliegvelden!

Compositie

Een goede architectuurfoto moet technisch goed zijn, maar valt of staat met de juiste compositie. Het werken met diagonale lijnen zorgt meestal voor veel dynamiek in een beeld. Door schuin voor een gebouw te gaan staan, komen die diagonalen al snel naar voren.
Het werken met inleidende of invoerende lijnen is ook een gegarandeerd succes. Je doet dit door een lijn naar een ander deel van de foto te laten wijzen. Het mooie bij architectuur is dat je er aan alle kanten om- en doorheen kunt lopen, net zolang tot alle lijnen precies goed samenvallen voor de perfecte foto. ■

WERKEN MET DIAGONALE LIJNEN ZORGT MEESTAL VOOR VEEL DYNAMIEK IN EEN BEELD

LEZERSTIP

Gebruik de omgeving

Gebruik de omgeving zoals de reflectie in een ruit of een passerende voetganger om je foto interessanter te maken.

ANDRÁS VERES
VERESANDRAS.ZOOM.NL

1 Bij deze foto is veel weggelaten, waardoor je niet meer precies ziet hoe het gebouw eruitziet. Dat werkt erg mooi.
FONS BITTER, FONSBITTER.ZOOM.NL
NIKON D700 · ISO 280 · F 8 · 1/350 SEC · 36 MM

2 In Valencia staat een ander prachtig gebouw van architect Calatrava. Het buitenaardse karakter van dit gebouw wordt aangezet door de extreme groothoek.
MARCEL VAN HOOF, MPHVANHOOF.ZOOM.NL
NIKON D300S · ISO 200 · F 18 · 1/160 SEC · 15 MM

3 Mooi kleurgebruik. De spiegeling in het treinraam en de conducteur maken deze foto nog beter.
ANDRAS VERES, VERESANDRAS.ZOOM.NL
SONY A7 III · ISO 100 · F 5,6 · 1/1000 SEC · 75 MM